

Smluvní pokuta

Právní teorie dlouhodobě zastává názor, že „je-li z praktických důvodů k projevu či k plnění určena, popř. je-li obvyklá denní doba (např. pracovní doba pro podání reklamace, pro podání žaloby u soudu), je třeba takový projev učinit či plnění poskytnout včas v této určité denní době posledního dne (nikoliv tedy až do 24.00 hod. posledního dne)“. Toto pravidlo převzal i zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, který v ustanovení § 602 upravuje, že má-li se právo vykonat nebo povinnost splnit v určitý den nebo do určitého dne, vyžaduje se, aby se tak stalo v obvyklou denní dobu, ledaže něco jiného plyne ze zvyklostí, ze zavedené praxe stran, popřípadě ze zvláštních okolností případu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 2615/2017-227, ze dne 29.5.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně AMF INVESTMENT COMPANY s.r.o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. M.H., advokátem, se sídlem v P., proti žalované MEDICARE spol. s r.o., se sídlem v P., zastoupené Mag. jur. M.A., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení částky 40 000 EUR s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 46 Cm 2/2015, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 12. 2016, č. j. 1 Cmo 126/2016-195, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 3. 2016, č. j. 46 Cm 2/2015-156, zamítl žalobu, aby žalované bylo uloženo zaplatit žalobkyni 40 000 EUR s úroky z prodlení ve výši 7,75 % ročně od 2. 8. 2011 do zaplacení (výrok pod bodem I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II). Žalobkyně se žalobou domáhala vrácení zálohy na kupní cenu nemovitostí zaplacené podle smlouvy o smlouvě budoucí ze dne 18. 5. 2011.

Soud prvního stupně zjistil, že dne 18. 5. 2011 byla mezi účastníky uzavřena smlouva o uzavření budoucí smlouvy kupní; předmětem koupě byl dům č. p. XY na pozemku parc. č. XY a pozemek parc. č. XY v k.ú. XY. Žalobkyně jako budoucí kupující a žalovaná jako budoucí prodávající se ve smlouvě zavázaly uzavřít nejpozději do 30. 6. 2011 kupní smlouvu za splnění podmínek uhrazení celé kupní ceny 820 000 EUR (záloha 40 000 EUR do 5 dnů od uzavření smlouvy o smlouvě budoucí a doplatek 780 000 EUR před uzavřením kupní smlouvy, nejpozději do 30. 6. 2011, prostřednictvím hypotečního úvěru na vázaný účet) a uzavření smlouvy o vázaném účtu s úvěrující bankou do 30. 6. 2011. Pro případ, že k uzavření kupní smlouvy nedojde z důvodů na straně kupujícího, bylo sjednáno započtení zálohy na smluvní pokuty. V čl. 4 odst. 9 bylo sjednáno: „V případě, že kupní smlouva nebude uzavřena z důvodů stojících na straně budoucího kupujícího, je budoucí prodávající oprávněn od této smlouvy odstoupit s účinky jejího zrušení od samého počátku a požadovat náhradu tím způsobené škody. Současně mu vzniká nárok na zaplacení smluvní pokuty ve výši 40 000 EUR.“ V odst. 10 byla sjednána stejná smluvní pokuta pro neuzavření kupní smlouvy z důvodů na straně prodávajícího. Žalovaná se v čl. 4 odst. 8 zavázala „poskytnout budoucímu kupujícímu na požádání ty dokumenty, týkající se předmětu převodu, které bude od budoucího kupujícího případně vyžadovat banka k uzavření smlouvy o hypotečním úvěru, pokud jimi disponuje.“ Žalobkyně uhradila dne 25. 5. 2011 žalované zálohu ve výši 40 000 EUR. Dne 28. 5. 2011 obdržela žalobkyně poslední nájemní smlouvu, kterou žádala od žalované. Dne 22. 6. 2011 navrhl K. (z žalované společnosti) p. V. D. B. (ze zprostředkovatelské společnosti Tecnocasa Czech Republic a.s.) termín podpisu kupní smlouvy 28. 6.

2011 nejlépe v úvěrující bance, kde bude potřeba uzavřít zástavní smlouvu a smlouvu o vázaném účtu. Požádal o zaslání návrhu zástavní smlouvy do 25. 6. 2011, aby jí bylo možné event. připomínkovat. Prosil o potvrzení termínu a upřesnění adresy úvěrující banky. Dne 23. 6. 2011 mu p. V. (ze společnosti Kiron Czech Republic a.s.) odpověděl, rekapituloval dosavadní průběh jednání a navrhl uzavření dodatku ke smlouvě o smlouvě budoucí s novým harmonogramem, tj. do 10. 7. podepsání úvěrové smlouvy a možný podpis zástavní i kupní smlouvy a smlouvy o bankovní úschově, do 31. 7. splnění podmínek čerpání úvěru, po zápisu zástavního a vlastnického práva odejdou peníze prodávajícímu – předpokládaný termín 15. 8. 2011. Dne 28. 6. 2011 sdělil K. žalobkyni, že jejich strana je připravena k podpisu kupní smlouvy ve smluveném termínu do 30. 6. 2011. Dne 29. 6. 2011 požádal p. V. D. B. žalovanou o odklad termínu k zaplacení sjednané ceny na 30. 7. 2011, vyjádřil ochotu uhradit další zálohu ve výši 40 000 EUR. Zpoždění zdůvodnil tím, že „Bohužel banka a odhadci zadali důkladnější dokumentaci všech smluv Medicare s.r.o. a dik spolupraci s účetní Medicare s.r.o. mohli jsme splnit tuto požadavku ale to trvalo dele nez normalni.“ K. dne 30. 6. 2011 reagoval poděkováním za informaci, zopakoval, že je připraven přijet do Prahy a smlouvu podepsat. Má však za to, že z potvrzení banky nevyplývá, že by k 30. 6. 2011 mohly být prostředky převedeny na vázaný účet. Dne 30. 6. 2011 oznámil V. D. B. žalované, že kupující je připraven podepsat kupní smlouvu dle smlouvy o smlouvě budoucí, p. K. reagoval, že již dříve žalobkyni informoval, že žalovaná je připravena k podpisu kupní smlouvy, smlouvy o vázaném účtu a zástavní smlouvy za podmínek uvedených ve smlouvě o smlouvě budoucí a požádal o znění smlouvy o vázaném účtu a zástavní smlouvy. Banka LBBW dne 29. 6. 2011 potvrdila, že schválila žalobkyni hypoteční úvěr ve výši 18 156 000 Kč na pořízení a rekonstrukci předmětných nemovitostí. Dne 4. 7. 2011 odeslal V. D. B. p. K. a dalším osobám kupní smlouvu podepsanou žalobkyní. Dne 14. 7. 2011 odeslal zástupce žalobkyně žalované dopis, kterým ji vyzval k uzavření kupní smlouvy dne 20. 7. 2011 a k poskytnutí součinnosti. Dne 19. 7. 2011 se konala schůzka účastníků v LBBW bance. K podpisu úvěrové smlouvy nedošlo; žalovaná se nedostavila. Dopisem ze dne 25. 7. 2011 byla žalovaná vyzvána k vrácení částky 40 000 EUR do pěti dnů od doručení výzvy a bylo jí sděleno, že žalobkyně z opatrnosti od smlouvy o smlouvě budoucí odstupuje, neboť žalovaná nesplnila své povinnosti ze smlouvy ani v dodatečné lhůtě. Žalovaná výzvu obdržela dne 27. 7. 2011. Žalovaná dne 29. 7. 2011 vyúčtovala žalované smluvní pokutu podle čl. 4 odst. 9 smlouvy o smlouvě budoucí ve výši 40 000 EUR – 967 000 Kč. Dne 11. 8. 2011 byl žalobkyni žalovanou zaslán dopis ze dne 10. 8. 2011, kterým bylo žalobkyni oznámeno, že žalovaná provedla vzájemný zápočet pohledávky žalobkyně na vrácení zálohy dle smlouvy z 18. 5. 2011 ve výši 967 000 Kč a pohledávky žalované na smluvní pokutu, která byla žalobkyni vyúčtována fakturou č. 12011.

Soud prvního stupně vycházel z toho, že se oba účastníci ve smlouvě o smlouvě budoucí zavázali uzavřít do 30. 6. 2011 konkrétní kupní smlouvu v případě, že budou splněny ve smlouvě specifikované podmínky, mimo jiné a zejména ta, že do 30. 6. 2011 dojde k úhradě celé kupní ceny ve výši 820 000 EUR. Mezi účastníky nebylo sporu o tom, že tato podmínka nebyla ze strany žalobkyně splněna; sporné bylo, kdo z nich její nesplnění zavinil. Žalobkyni se nepodařilo prokázat, že to byla žalovaná. Tvrdí-li žalobkyně, že neuzavření kupní smlouvy zavinila žalovaná neposkytnutím součinnosti, ke které se zavázala ve smlouvě o smlouvě budoucí, je třeba, aby tvrdila a prokázala, že žalovaná byla ke konkrétní součinnosti vyzvána a že ji neposkytla. To však žalobkyně ani netvrdí. Navíc soud souhlasí i s názorem žalované, že jestliže v řízení nebylo sporu o tom, že poslední z nájemních smluv byla žalobkyni poskytnuta dne 28. 5. 2011 (když ostatní nájemní smlouvy měla žalobkyně k dispozici již dříve), tedy 10 dní po uzavření smlouvy, poskytla ji žalovaná bez zbytečného odkladu. Navíc nebylo prokázáno, že nájemní smlouvy byly pro LBBW banku nutným a nezbytným podkladem pro schválení hypotečního úvěru. Podle výpovědi svědků bylo dostačující, pokud by byly nájemní smlouvy předloženy až před čerpáním úvěru, k čemuž mělo podle ujednání účastníků dojít nejpozději do 30. 6. 2011. Podle názoru soudu byl v době od 28. 5. do 30. 6. 2011 dostatek času (více než měsíc) pro to, aby byl úvěr nejen schválen, ale i uzavřena úvěrová smlouva a úvěr vyplacen. Jestliže do původního mezního termínu došlo pouze k jeho schválení, nikoli uzavření smlouvy a

vyplacení kupní ceny žalovanému, nemohlo to být způsobeno žalobkyní tvrzenou nesoučinností žalované, ale důvody jinými. Podle soudu prvního stupně nebyla kupní smlouva v dohodnutém termínu uzavřena z důvodů na straně žalobkyně, která nesplnila podmínku zaplacení celé kupní ceny do 30. 6. 2011.

Podle soudu prvního stupně si účastníci sjednali, že ten, kdo poruší některou z povinností, ke kterým se smlouvou o smlouvě budoucí zavázal, a které byly nezbytnou podmínkou pro uzavření kupní smlouvy, je povinen druhému účastníku smluvní pokutu uhradit. V projednávaném případě to byla žalobkyně, kdo svou povinnost ze smlouvy o smlouvě budoucí porušila, neboť do dne 30. 6. 2011 neuhradila žalované kupní cenu prodávané nemovitosti, jak bylo sjednáno. Žalovaná některé své povinnosti ze smlouvy splnila, ke splnění dalších byla připravena a žalobkyni k uzavření kupní smlouvy včas vyzvala. Smlouva tedy nebyla uzavřena z důvodu na straně žalobkyně. S odkazem na § 300 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník (dále jen „obch. zák.“), je podle soudu prvního stupně nerozhodné, zda žalobkyně coby podnikatelka prodlení s úhradou kupní ceny zavinila či nikoliv, neboť i kdyby prodlení s úhradou kupní ceny nezavinila, v § 374 obch. zák. popsané okolnosti vylučující odpovědnosti nemají na povinnost zaplatit smluvní pokutu vliv. Námitku žalobkyně, že žalovaná nemá nárok na smluvní pokutu proto, že žalobkyně od smlouvy o smlouvě budoucí odstoupila, takže smlouva zanikla od počátku, označil za nepřipadnou, neboť smlouva zanikla marným uplynutím lhůty pro splnění všech povinností v ní sjednaných, tj. uplynutím dne 30. 6. 2011. I kdyby zanikla odstoupením, nemělo by to na nárok na zaplacení smluvní pokuty vliv.

Právo žalobkyně na vrácení zaplacené zálohy zaniklo započtením smluvní pokuty ze strany žalované.

K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 12. 2016, č. j. 1 Cmo 126/2016-195, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok pod bodem II).

Podle odvolacího soudu soud prvního stupně zjistil skutkový stav úplně a přesně, proto na něj odkázal. Podle odvolacího soudu bylo hlavním úkolem soudu prvního stupně posouzení otázky, zda žalobkyní uplatněný nárok z titulu vydání bezdůvodného obohacení zanikl v důsledku započtení smluvní pokuty vyúčtované žalovanou rovněž ve výši 40 000 EUR. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, že v čl. 4 bodu 9 smlouvy byla dostatečně určitým způsobem sjednána smluvní pokuta, neboť z obsahu dohody účastníků vyplývá, že zajišťuje povinnosti žalobkyně jako budoucího kupujícího vyplývající z uzavřené smlouvy o smlouvě budoucí, mezi které patřila i povinnost zaplatit kupní cenu nemovitostí do 30. 6. 2011. V případě nesplnění povinností žalobkyně vzniklo žalované právo na odstoupení od smlouvy a vedle toho i na smluvní pokutu ve výši 40 000 EUR.

Skutečnost, že předpokládaná kupní smlouva nebyla v dohodnutém termínu do 30. 6. 2011 uzavřena z důvodů na straně žalobkyně, která nesplnila podmínku zaplacení celé kupní ceny, byla v řízení prokázána především tím, že úvěrující banka schválila úvěr až 29. 6. 2011. Naopak žalobkyně neprokázala své tvrzení o tom, že to byla žalovaná, která nesplnila své povinnosti vyplývající ze smlouvy o smlouvě budoucí, neboť nebylo mezi účastníky sporu o tom, že poslední z nájemních smluv byla žalobkyni poskytnuta 28. 5. 2011 (ostatní nájemní smlouvy měla žalobkyně k dispozici již dříve) a ani další tvrzení žalobkyně, že tyto nájemní smlouvy byly nutným a nezbytným podkladem pro schválení hypotečního úvěru, nebyla v řízení prokázána. Žalobkyně rovněž neprokázala, že k neuzavření dohody o zřízení vázaného účtu do 30. 6. 2011 došlo pro chování žalované.

Námitka, že soud prvního stupně pochybil, když neprovedl výslech navržených svědků M.V. a V.D.B., neobstojí, neboť tyto výsledky by nemohly zpochybnit závěry soudu prvního stupně opírající se především o listinné důkazy.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, kterým jej napadla v celém rozsahu. Podle dovolatelky je dovolání přípustné, neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena. V daném případě se jedná o otázku, jaký následek představuje pro ujednání o smluvní pokutě resp. pro vznik nároku na zaplacení smluvní pokuty skutečnost, že smlouva, v níž byla smluvní pokuta sjednána, zanikla v důsledku rozvazovací podmínky. Podle žalobkyně v případě, kdy dojde k zániku smlouvy obsahující ujednání o smluvní pokutě v důsledku rozvazovací podmínky, jak tomu bylo i v daném případě, dochází i k zániku samotného ujednání o smluvní pokutě a nárok z takto zaniklého ujednání nemůže tudíž vzniknout. Dovolatelka odvolacímu soudu vytýká, že se především nevypořádal s tvrzením žalobkyně stran zániku smlouvy o smlouvě budoucí kupní v důsledku rozvazovací podmínky sjednané v jejím čl. 2 odst. 2. Podle sjednané rozvazovací podmínky zanikla smlouva o smlouvě budoucí kupní dne 30. 6. 2011, neboť do tohoto data nebyla s úvěrující bankou uzavřena předpokládaná smlouva o zřízení vázaného účtu, když zároveň toto datum bylo nejzazším termínem pro uzavření kupní smlouvy. Smlouva o smlouvě budoucí kupní zanikla nejpozději dne 30. 6. 2011 v důsledku sjednané rozvazovací podmínky, naproti tomu nárok žalované na smluvní pokutu mohl vzniknout nejdříve dne 1. 7. 2011, tedy první den poté, kdy došlo k marnému uplynutí lhůty pro uzavření kupní smlouvy a pro zaplacení celkové kupní ceny ze strany žalobkyně. S odkazem na závěry obsažené v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 33 Cdo 4342/2011, dovolatelka namítá, že zánik právního úkonu v důsledku rozvazovací podmínky se nedotýká již nastalých právních účinků a vzniklých nároků, ale nové účinky a nároky již z takto zaniklého právního jednání vzniknout nemohou.

Dále je podle dovolatelky dovolání přípustné, neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu. Odvolací soud v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu posoudil ujednání o smluvní pokutě jako platné, a to i přes to, že sjednaná smluvní pokuta byla ujednáním neurčitým způsobem, neboť nevymezovala konkrétní povinnosti, jejichž splnění měla zajišťovat. Tím se odvolací soud odchýlil od závěrů obsažených v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 33 Cdo 4030/2011, ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. 33 Odo 496/2006, ze dne 24. 8. 2010, sp. zn. 33 Cdo 2730/2008, a ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 2 Odo 90/97

Dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření k dovolání ztotožnila s rozhodnutím soudu prvního stupně i odvolacího soudu, a navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání žalobkyně zamítl.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 29. 9. 2017) se podává z bodu 2 článku II části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno řádně a včas, osobou k tomu oprávněnou řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., posuzoval, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla

vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až § 238a o. s. ř.) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

Podle § 241a odst. 6 o. s. ř. nelze v dovolání uplatnit nové skutečnosti nebo důkazy.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Namítala-li žalobkyně, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu při posouzení ujednání o smluvní pokutě jako platného, když předmětné ujednání neobsahovalo konkrétní povinnosti, jejichž splnění měla zajišťovat, nelze jí dát za pravdu.

Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně o tom, že čl. 4 bod 9 smlouvy o smlouvě budoucí kupní upravující vznik práva na smluvní pokutu byl sjednán dostatečně určitě, neboť zajišťuje povinnosti žalobkyně jako budoucí kupující vyplývající z uzavřené smlouvy o smlouvě budoucí. Soud prvního stupně k tomu uzavřel, že si účastníci sjednali, že ten, kdo poruší některou z povinností, ke kterým se smlouvou o smlouvě budoucí zavázal, a které byly nezbytnou podmínkou pro uzavření kupní smlouvy, je povinen druhému smluvní pokutu uhradit.

Ujednání účastníků vázající vznik práva na smluvní pokutu na porušení některé (jakékoliv) z povinností vyplývajících ze smlouvy o smlouvě budoucí kupní směřujících k uzavření kupní smlouvy, resp. tvořících nezbytnou podmínku pro uzavření kupní smlouvy, není neurčité a je plně v souladu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu. Nejvyšší soud např. ve svém rozsudku ze dne 25. 1. 2017, sp. zn. 23 Cdo 3196/2016, shrnul, že požadavek určitosti vymezení povinností zajištěných smluvní pokutou je naplněn nejen v případě, jsou-li zajišťované povinnosti výslovně jednotlivě individualizovány, nýbrž i v situaci, je-li smluvní pokuta sjednána pro případ porušení povinností tvořících ucelený a identifikovatelný soubor, aniž by bylo případné porušení jednotlivých povinností ve smlouvě konkretizováno. Je proto správný právní závěr o určitosti a platnosti ujednání o smluvní pokutě, která zajišťuje splnění všech povinností vyplývajících z konkrétní smlouvy. Stejně judikoval Nejvyšší soud rovněž ve svých rozhodnutích ze dne 22. 6. 2012, sp. zn. 32 Cdo 493/2011, ze dne 7. 4. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4327/2014, či ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 Cdo 1374/2012.

Vymezení souboru povinností zajištěných smluvní pokutou tím, že se jedná o každou povinnost, ke které se smlouvou o smlouvě budoucí smluvní strana zavázala a která je nezbytnou podmínkou pro uzavření kupní smlouvy, odpovídá výše uvedeným judikatorům závěrům. Odvolací soud se tak při posouzení předmětné otázky od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu neodchýlil; dovolání žalobkyně tedy není pro řešení předmětné právní otázky přípustné.

Přípustnost dovolání však zakládá otázka, zda právo na smluvní pokutu spjaté s porušením povinnosti uzavřít smlouvu o vázaném účtu a kupní smlouvu do 30. 6. 2011 a do téhož data zaplatit kupní cenu zaniká v důsledku rozvazovací podmínky, podle níž smlouva o smlouvě budoucí kupní zanikla marným uplynutím dne 30. 6. 2011, neboť se jedná o otázku v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud neřešenou.

Podle § 36 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“), lze vznik, změnu nebo zánik práva či povinnosti vázat na splnění podmínky. K podmínce nemožné, na kterou je vázán zánik práva nebo povinnosti, se nepřihlíží.

Podle § 36 odst. 2 věty druhé obč. zák. je podmínka rozvazovací, jestliže na jejím splnění závisí, zda následky již nastalé pominou.

Podle § 544 odst. 1 obč. zák. sjednají-li si strany pro případ porušení smluvní povinnosti smluvní pokutu, je účastník, který tuto povinnost poruší, zavázán pokutu zaplatit, i když oprávněnému účastníku porušením povinnosti nevznikne škoda.

Nejvyšší soud připomíná, že je vázán skutkovými zjištěními učiněnými soudem prvního stupně i odvolacím soudem.

Pro vyřešení dovolatelkou předeslané otázky je třeba zodpovědět otázku, jaké důsledky má taková skutečnost, tj. zánik smlouvy o smlouvě budoucí z důvodu splnění rozvazovací podmínky, na existenci práva na smluvní pokutu vyplývajícího ze smlouvy o smlouvě budoucí.

V rozsudku ze dne 27. 1. 2011, sp. zn. 33 Cdo 2637/2008, Nejvyšší soud vyložil, že „smluvní pokuta má, stejně jako úroky z prodlení a poplatky z prodlení, akcesorickou povahu. Znamená to, že bez existence hlavního (zajišťovaného) závazku nemůže platně vzniknout vedlejší (zajišťovací) závazek z dohody o smluvní pokutě. Zásadně platí, že při zániku hlavního závazku se nelze úspěšně domáhat smluvní pokuty. Jak již však bylo výše uvedeno, smluvní pokuta není na rozdíl od úroků z prodlení a poplatků z prodlení příslušenstvím pohledávky ani opěťujícím se plněním, ale samostatným majetkovým nárokem. Odborná literatura a rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je zajedno v tom, že dojde-li ke zrušení smlouvy odstoupením (§ 48 obč. zák.), zaniká sice hlavní závazek (tj. práva a povinnosti vyplývající ze smlouvy), jakož i vedlejší závazek sloužící k jeho zajištění, nezaniká však nárok na smluvní pokutu, pokud vznikl ještě před odstoupením od smlouvy. V důsledku porušení smluvní povinnosti totiž vznikl mezi smluvními stranami nový - dosud neexistující a původní smlouvou bez dalšího nezaložený - právní vztah, který již nemá ve vztahu k zajištěnému závazku akcesorickou povahu a na jehož existenci nemá zánik zajištěného závazku vliv (srovnej Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1607 s., a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 33 Odo 131/2003, publikovaný v Souboru pod č. C 2029)“.

V usnesení ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 33 Cdo 2463/2010, Nejvyšší soud v návaznosti na výše citované rozhodnutí vyložil, že „ačkoliv ve shora citovaných rozhodnutích se Nejvyšší soud zabýval nárokem na smluvní pokutu v případě zániku hlavního závazku odstoupením od smlouvy, lze jeho právní závěry uplatnit i v případě zániku hlavního zajištěného závazku v důsledku následné nemožnosti plnění.“

Ačkoliv se Nejvyšší soud dosud nezabýval otázkou, jaké důsledky na existenci práva na smluvní pokutu má pozdější zánik smlouvy o smlouvě budoucí (tj. hlavního závazku) z důvodu splnění rozvazovací podmínky, výše uvedené úvahy a závěry Nejvyššího soudu lze vztáhnout rovněž na zánik smlouvy v důsledku splnění rozvazovací podmínky. Pokud totiž v průběhu trvání hlavního závazku došlo ke vzniku práva na smluvní pokutu v důsledku porušení povinnosti, s níž smlouva o smlouvě budoucí spojovala vznik práva na smluvní pokutu, došlo stejně jako ve výše uvedených případech ke vzniku samostatného a na smlouvě o smlouvě budoucí nezávislého „nového“ závazku a není důvod přijímat jiný závěr než, že (již existující) právo na smluvní pokutu trvá i v případě pozdějšího zániku smlouvy o smlouvě budoucí v důsledku splnění rozvazovací podmínky, neboť stejně jako ve výše uvedených případech ačkoliv smlouva o smlouvě budoucí zanikla, nový (do tohoto okamžiku vzniklý) závazek zaplatit smluvní pokutu je na původním později zaniklém závazku nezávislý a na jeho dalším

trvání nemá zánik hlavního závazku vliv.

Dovolatelka se v dovolání vymezovala proti závěru odvolacího soudu o vzniku práva žalované na smluvní pokutu s argumentací, že ke vzniku práva na smluvní pokutu nedošlo před zánikem smlouvy o smlouvě budoucí, nýbrž k němu (ne)mělo dojít až poté, co tato smlouva zanikla. Podle dovolatelky došlo k zániku smlouvy o smlouvě budoucí nejpozději k 30. 6. 2011, zatímco ke vzniku práva na smluvní pokutu mohlo dojít nejdříve dne 1. 7. 2011, tedy poté, co již hlavní závazek neexistoval.

Výše uvedená úvaha je však nesprávná. Z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně se podává, že smlouva o smlouvě budoucí zanikla marným uplynutím lhůty ke splnění povinností dne 30. 6. 2011. Z uvedeného je tedy zřejmé, že k zániku této smlouvy nedošlo „nejpozději 30. 6. 2011“, jak tvrdí dovolatelka, nýbrž až marným uplynutím této lhůty. Naopak vznik práva na smluvní pokutu byl vázán na porušení některé z povinností vyplývajících ze smlouvy o smlouvě budoucí, která byla nezbytnou podmínkou pro uzavření kupní smlouvy. Ze skutkových zjištění soudů vyplývá, že žalobkyně jako budoucí kupující a žalovaná jako budoucí prodávající se zavázaly uzavřít nejpozději do 30. 6. 2011 kupní smlouvu za splnění podmínek uzavření smlouvy o vázaném účtu s úvěrující bankou do 30. 6. 2011 a uhrazení celé kupní ceny 820 000 EUR prostřednictvím hypotečního úvěru na vázaný účet. K ničemu z toho ovšem nedošlo.

Ze skutkových zjištění soudů vyplývá, že žalovaná byla oprávněna požadovat zaplacení smluvní pokuty, pokud došlo ze strany žalobkyně k porušení (jakékoliv) povinnosti, k jejímuž splnění se zavázala a která byla nezbytnou podmínkou pro uzavření kupní smlouvy do 30. 6. 2011. Právní teorie dlouhodobě zastává názor, že „je-li z praktických důvodů k projevu či k plnění určena, popř. je-li obvyklá denní doba (např. pracovní doba pro podání reklamace, pro podání žaloby u soudu), je třeba takový projev učinit či plnění poskytnout včas v této určité denní době posledního dne (nikoliv tedy až do 24.00 hod. posledního dne)“ (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 673). Konečně toto pravidlo převzal i zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, který v ustanovení § 602 upravuje, že má-li se právo vykonat nebo povinnost splnit v určitý den nebo do určitého dne, vyžaduje se, aby se tak stalo v obvyklou denní dobu, ledaže něco jiného plyne ze zvyklostí, ze zavedené praxe stran, popřípadě ze zvláštních okolností případu. Vzhledem ke skutečnosti, že stranou smlouvy o vázaném účtu měla být rovněž banka, mohlo ke splnění povinnosti uzavřít smlouvu o vázaném účtu dojít pouze během provozní doby této banky. Pokud do té doby nebyla smlouva o vázaném účtu uzavřena, bylo již v tuto dobu zřejmé, že žalobkyně nedostojí ani ostatním povinnostem vyplývajícím ze smlouvy o smlouvě budoucí. Vzhledem k ujednání účastníků o smluvní pokutě, které vázalo vznik práva na smluvní pokutu na porušení povinnosti vyplývajících ze smlouvy o smlouvě budoucí, která současně představovala nezbytnou podmínku pro uzavření kupní smlouvy, došlo již okamžikem porušení povinnosti uzavřít smlouvu o vázaném účtu ke vzniku práva žalované na smluvní pokutu (srov. např. rozsudek ze dne 24. 2. 2010, sp. zn. 33 Cdo 777/2008).

Protože k porušení přinejmenším jedné smluvní povinnosti zajištěné smluvní pokutou došlo již v průběhu dne 30. 6. 2011, zatímco k zániku smlouvy v důsledku splnění rozvazovací podmínky došlo až marným uplynutím dne 30. 6. 2011, dospěly soudy ke správnému závěru, že právo na smluvní pokutu ve výši 40 000 EUR žalované vzniklo (před zánikem smlouvy o smlouvě budoucí). Dovolání žalobkyně je proto nedůvodné.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je správné, Nejvyšší soud dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)